

LÄHDIN ottamaan tarkempaa selkoa lehden historiasta, sillä 120 vuotta on kunnioitettava ikä mille tahansa julkaisulle. Lehden ensimmäinen numero on tosiaankin ilmestynyt huhtikuussa 1892, joten tuohon 120 vuoteen voidaan laittaa jo puolikas päällekin. Ensimmäinen kirjoitus on otsikoitu ”Lukijalle.” ja lienee tulkittavissa jonkinlaiseksi pääkirjoitukseksi. Lehden aloitus on jossain määrin raflaava. Ensimmäinen virke kuuluu: ”**Vaikka maanmittauslaitoksemme jo onkin enemmän kuin puolikolmatta sataa vuotta vanha, jos nimittäin luemme sen synnyn siitä kun ensimmäiset maamittarit saapuivat Varsinais-Suomeen ja veronpanoa varten alkoivat kartoittaa täällä löytyviä viljeltyjä seutuja, ovat ne ajanjaksot tämän laitoksen historiassa kuitenkin sangen harvat, jolloin tuntuvampi edistyminen tai kehitys olisi ollut huomattavissa.**”

JULKAISUPOLITIikka JULKI

Jatkossa keskitytään kuitenkin varsinaisesti selvittämään niitä syitä, jotka ovat johtaneet lehden perustamiseen sekä toisaalta lehden julkaisupolitiikan linjaamiseen. Kirjoituksessa viitataan siihen, että aikakauskirjalle on jo pitkään ollut tilausta, mutta vasta 1890 Hämeenlinnan pidetyn maamittarikokouksen päätösten myötä on asia lähtenyt todella edistymään. Julkaisupolitiikasta todetaan seuraavaa: ”**Sellaiselle aikakauskirjalle kuin tämä on, ei toimitus luule tarvitsevansa mitään erityistä ohjelmaa tehdä. Tarkoitus näet on, tilan ja voimien mukaan käsitellä kaikkia sellaisia kysymyksiä, jotka jollain**

NATIONAL TREASURE

Maankäytön www-sivuilla kerrotaan, että ”Maankäyttö-lehti on ilmestynyt katkeamatta vuodesta 1892 ensin Suomen Maamittari-Yhdistyksen Aikakauskirjana ja sen jälkeen vuodesta 1954 Maanmittausinsinöörinä. Vuodesta 1975 lehden nimi on ollut Maankäyttö.”

tavalla koskevat jako- ja veronpano- tai vakauslaitosta, niin hyvin asioiden oikeudelliselta kuin niitten teknilliseltäkin puolelta. Koko maamittarien työ-ala koskee kuitenkin niin läheltä maamme pääelinkeinoon maanviljelykseen ja kansatalouteen ylipäänsä, että toivomme tämän aikakauskirjan voivan tarjota lukemista tälläkin alalla.”

Kuten tekstissäkin todetaan, ovat maamittarit olleet varsin keskeinen ammattikunta tuon ajan Suomessa. Pieni taustatutkimus paljastaa, että vuonna 1890 n. 2/3:lla väestöstä on elinkeinona ollut maanviljelys, joten maanviljelyn toimintaedellytysten kehittämisenä on täytynyt olla huomattavaa vaikutusta maamme talouskasvuun ja kehittymiseen.

Huomio kiinnittyy myös sanaan vakauslaitos. Googlaaminen antaa tällä kertaa varsin niukkoja tuloksia. suomisanakirja.fi palauttaa hakusanaalla vakauslaitos seuraavaa: valtion laitoksen (Teknillisen tarkastuskeskuksen vakaustoimisto ja vakaajat), joka huolehtii mittausvälineiden vakaamisesta. Mahtakohan nykyisellä Mittatekniikan keskuksella olla

jonkinlaisia juuria tuon jo edesmenneen laitoksen suuntaan?

Pääkirjoituksessa kerrotaan lehden tulevasta sisällöstä vielä sen verran, että: ”**Aikomus on myöskin erityisessä osastossa seurata muutoksia ja tapahtumia niissä virkakunnissa, joitten alaa aikakauskirja tulee koskettelemaan.**” Lehdessä onkin eritelty ”nimitysuutiset” peräti kuukausitason tarkkuudella. Mukana on myös lyhyt kuolinuutinen eli In Memoriam -osastollakin on pitkälle ulottuvat juuret.

RATASPLANIMETRISTA JA NEVOISTA

22-sivuisesta lehdestä löytyy myös kaksi asiantuntija-artikkeliksi luokiteltavaa kirjoitusta. **Otto Savander** kirjoittaa varsin seikka-peräisesti ratasplanimetrin ja lehden ainoa kuva on myös tästä laitteesta. Planimetrin käyttötarkoituksesta kiinnostuneet voivat palata **Jürgen Grönforsin** kirjoitukseen pinturista, joka on jo jossain määrin käyttäjäystävällisempi ja kehittyneempi versio planimetrin (*Maankäyttö* 4/2009). Grönfors on kirjoittanut myös *Maankäytön* uudemmassa historiasta 110-vuotisen taipaleen kunniaksi numerossa 4/2002. Tämäkin juttu löytyy *Maankäytön* www-sivuilta lehtiarkistosta.

Toinen ammatillinen artikkeli on **Ach. Wahlroosin** kirjoitus nevoista. Kirjoitus alkaa nykytietämyksenkin valossa varsin pätevästi: **”Tiluksen arvo riippuu tavallisesti siitä miten suurta tuloa maanomistaja vuosittain saa tiluksesta nauttia, joko suorastaan, niinkuin heiniä niitystä ja puita metsästä, taikka välillisesti niinkuin jyviä pellostä sitä muokkaamalla ja kylvämällä.”** Opillisessa mielessä kirjoitus liippaa varsin läheltä kiinteistöarviointia, siis nykymittapuulla arvioiden.

JURIDISTA KESKUSTELUA

Keskustelut osastolla selvitetään neljännen yleisen maamittarien kokouksen 5. kysymyksen käsittelyä, joka kuuluu seuraavasti: **”Voiko maanjako-oikeus ratkaistessaan maanjaosta tehtyjä valituksia, kaikkien osakasten siihen suostumatta muuttaa niitä jyvälukuja, joita vastaan maanomistajat siinä kokouksessa, missä jyvitys on tarkastettu, eivät ole tehneet muistutuksia.”**

Keskustelun etenemistä selostetaan varsin yksityiskohtaisesti ja se alkaa **Hra Meurmanin** kritisoidessa kysymyksen sanamuotoa ja hän esittääkin kysymyksen uudelleen muotoilu. Tämä ei kuitenkaan käy Hra Savanderille: **”Hra Savander tahtoi että kysymys pidettäisiin alkuperäisessä muodossaan koska kuitenkin tiedetään että maanjako-oikeus käytännössä usein on muuttanut hyväksytyt jyväluvut.”**

Lopulta yhteinen sävel löytyy: **”Kokous oli yksimielinen siitä että maanjako-oikeus ei ole oikeutettu muuttamaan asiallisten kerran hyväksymiä ja allekirjoituksillaan vahvistamia jyvälukuja, jolleivät jyvitysmiehet ole jotenkin menettelleet laittomasti.”**

SUORASUKAISTA KIRJA-ARVOSTELUA

Löytyypä lehdestä vielä pari kirja-arvosteluakin. **A. P.** arvioi suhteellisen tuoretta julkaisua (1889), *Maanmittaus-oppiteollisuuskouluja y. m. varten*. Kriitikolta riittää ymmärrystä havaitsemilleen puutteil-

Pekka Lehtonen

le: **”Kun kirja on ensimmäinen suomenkielinen alallaan on tekijällä epäilemättä ollut paljon vaivaa sanaston laatimisessa. Joskin yksityiskohdissa olisi yhtä ja toista muistutettavaa pidämme vaikeuksiin katsoen kirjaa kielellisessä suhteessa ylipäänsä onnistuneena.”**

Kritiikki on myös aika kovaa kun aihetta löytyy: **”Ikävämpää on että siinä on asiallisia virheitä, osittain törkeitäkin, joista mainittakoon pari. Siv. 8 on keskimääräinen tarkkuus epäselvästi esitetty, ja samalla sivulla esimerkissä (joka on kokonaan ilman kritiikkiä otettu Klausurista) on tämä keskimääräinen tarkkuus laskettu aivan „päin männikköön”, (1/3 millimetriä vitjoilla mitatulle 218 metrin matkalla!).”**

Lopuksi annetaan ystävällisesti arvio kirjan arvosta: **”Hintaa 2:50 pidämme kirjasen kokoon katsoen liian korkeana.”**

Mielenkiintoista tässä tietysti on myös se, mikä on tämä alan ensimmäinen suomenkielinen oppikirja. Onko sen merkitys jäänyt myöhemmiltä polvilta mahdollisesti huomioimatta?

KANSALLISKIRJASTOSTA, TIETENKIN

Mielessäni on jo jonkin aikaa ollut lehden historian tarkempi selvittely. Tiedossani ei ole, että lehden omat arkistot ulottuisivat lehden varhaishistoriaan. Pienen nettitutkiskelun jälkeen päätin lähteä visiitille Kansalliskirjastoon. Suureksi ilokseni huomasi, että Kansalliskirjaston kokoelmista näyttäisivät löytyvän kaikki lehden numerot. Tilasin erikoislukusaliin lehden ensimmäisen numeron ja palasin takaisin muutaman tunnin ilmoitetun toimitusajan jälkeen.

Vastassa oli kuitenkin viesti, että lehteä ei toimiteta, koska aineisto löytyy digitoituna www:n kautta. Ja toden totta, vain muutaman klikkauksen päästä löytyy *Suomen Maamittari-Yhdistyksen Aikakauskirja* ja mahtava määrä muutakin vanhempaa aineistoa. Yli satavuotias aineisto on pääsääntöisesti vapaasti saatavilla, vaikkapa pdf-dokumentteina omalle koneelle.

Kansalliskirjasto on tehnyt merkittävää työtä asettaessaan helposti saataville vanhimpia painotuotteitamme. Kulttuuriperinnön lisäksi tallessa on merkittävä määrä ammatillista historiaamme. Aarteet ovat usein lähempänä kuin luulemmekaan.

Lopuksi lehden onnittelut 200-vuotiaalle Maanmittauslaitokselle. Vuoden 1892 jälkeisestä ajasta voitaneen varsin suuren yksimielisyyden vallitessa todeta, että varsin monet ovat ne ajanjaksot, jolloin tuntuvampi edistyminen tai kehitys on ollut huomattavissa. Ehkäpä lehdellämmekin on ollut oma vaikutuksensa asioiden järkipäisemmälle kannalle saattamisessa ☺